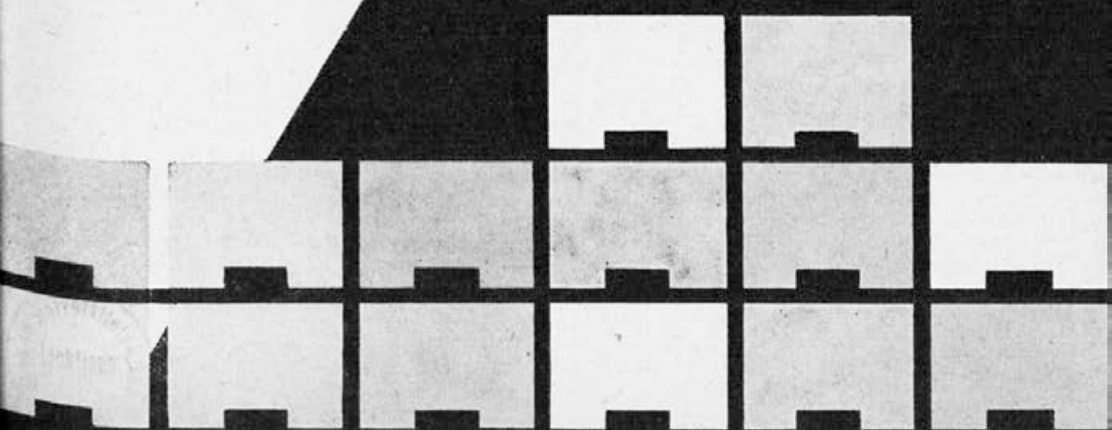

1962

LXIV - ŠT. 2

Slovenski
ČEBELAR

SLOVENSKI ČEBELAR

GLASILO ČEBELARSKIH ORGANIZACIJ
SLOVENIJE

St. 2

Ljubljana, 24. februarja 1962

Leto LXIV

VSEBINA

Edi Senegačnik: Naše čebele v marcu	35
I. N.: Ali je kakšna zveza med počrnelostjo in senotajnozo čebel	36
Dr. Grete Mayerhoff-S. R.: Anomalije pri čebelah in njih zalegi	39
Leopold Zor: Orientacijske sposobnosti čebel	41
Vlado Martelanc: Savinjski čebelarji in časopisna rasa	45

OSMRTNICE

Naš 100-letnik. Franc Klobasa	45
---	----

NASA ORGANIZACIJA

Iz Kozjega	46
Iz Gornje Radgone	46
Iz Dobove	47
Iz Selnice ob Dravi	47
Iz Ilirske Bistrice	48

PANJSKA KONČNICA KOT UVODNA VINJETA

Svetnik Martin — prijatelj siromakov

NA OVITKU

Poročilo opazovalnic za december 1961. Iz uprave. V tiskovni sklad. Vezava Slovenskega čebelarja. Učinek matičnega mlečka. Oglasi

List izhaja vsakega 24. v mesecu. Člani, ki plačajo letno članarino 900 din, ga prejema zastonj. Izdaja ga Zveza čebelarских društev za Slovenijo v Ljubljani, Miklošičeva cesta 30, tiska Triglavska tiskarna v Ljubljani, ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik: Vlado Rojcc. Letna naročnina za nečlane 1000 din, za inozemstvo 1500 din. Posamezna številka na 32 straneh stane 120 din, na 16 straneh 60 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje članarino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. Isto velja za naročnino. Številka čekovnega računa pri Narodni banki v Ljubljani, Miklošičeva cesta

600-14/5-107?

NAŠE ČEBELE V MARCU

EDI SENEGACNIK

Z lahnim korakom prihaja v deželo pomlad. Oznanjajo jo že prve cvetlice: zvončki, trobentice, teloh, resje; tudi leske se že razpuščajo in prav tako jelše. Vse te cvetlice vabijo ob sončnih dneh čebelice na pašo ter jim nudijo obilo obnožine, ki jo čebelje družine prav v tem času najbolj potrebujejo.

Novo življenje se je začelo v panjih že dober mesec poprej. Matice so pričele zalegati konec januarja ali v prvih dneh februarja. Spočetka je v panjih za slabo dlan zalege, potem pa vedno več. Čebele hranijo zalego še iz starih zalog; v panjih je ostalo jeseni dovolj obnožine prav za te kritične dni, ko čebele še ne morejo izletavati in je tudi narava še ne nudi. Ko bi družinam sedaj primanjkovalo te čudežne beljakovinsaste hrane, bi jo morale dajati čebele iz svojih telesnih zalog. Seveda pa bi šlo to na račun njihovega zdravja in telesne odpornosti. Take čebele spomladi hitro odmro. Prva obnožina v naravi pa sproži v čebelji družini pravi alarm! Pomlad se je začela! Nova vitaminska in redilna hrana je čebele nenavadno navdušila za delo, kar opazimo predvsem pri matici. Iz dneva v dan zaleže več jajčec. Kadar je pomlad ugodna in obnožine dovolj, takrat se nam družine zelo lepo razvijejo. Seveda pa morajo imeti družine v tem času še zadostno zimsko zalogo. Če računamo, da porabi družina od novembra do marca kake štiri kilograme hrane, mora biti sedaj v panjih vsaj še osem kilogramov zaloge. Ob dobri obnožinski paši in takih medenih zalogah čebelar ne bo imel prav nobenih skrbi.

Če velja pri čebelah kdaj pravilo, da jih moramo pustiti v miru, velja to posebno za ta čas. Vsi panji morajo biti toplo odeti, ker potrebujejo družine zdaj, ko se pojavlja v njih vsak dan več zalege, največ toplote. Slamnice ob toplih in vetrovnih dneh večkrat prezračimo, da se presuše, kajti vlaga družinam silno škoduje. Družine pa opazujemo ob izletnih dneh kar pri žrelul! Dober čebelar bo že po izletu čebel presodil, kako so panji prezimili in kakšno je zdaj stanje v njih. Kjer čebele živahno izletavajo, nosijo mrtvice ali drobir iz panjev, tam je vse v redu. Prav tako so v redu družine, ki prinašajo obnožino. Ni jih treba prav nič pregledovati, če smo jim dali jeseni dovolj hrane. Kadar pa imamo slabo vest, ker smo bili jeseni premalo radodarni, takrat se odločimo za bežen pregled, ki zares ne sme trajati več ko nekaj minut. Ob količkaj toplem dnevu, ko čebele izletavajo, pogledjmo krajni sat ob gnezdu, koliko je v njem medu. Če ga je dovolj, je naš pregled končan. Mogoče ob tej priliki očistimo še dno panja mrtvic, potem pa panj hitro zaprimo in toplo odenimo! Kdor bi bil v skrbeh za matico oziroma za zalego, lahko potegne ven še sat iz srede gnezda. Na njem vsaj po navadi najdemo zalego, kar je dokaz, da je z matico vse v redu. Zapomnimo si dobro, da v tem času nikdar ne jemljemo satov iz panja. Vsakega potegnemo samo do polovice iz njega, potem pa ga takoj potisnemo nazaj.

Lansko jesen so naši čebelarji zazimili povečini šibke družine. Mnogi so jih le za silo nakrmili in menili, da šibke družine ne bodo potrebovale toliko hrane. Bodimo previdni, če smo tako zazimovali! Šibke družine porabijo za vzdrževanje toplote pogosto več medu kot močne! Kadar bi ugotovili, da tej ali oni družini primanjkuje hrane, ji dodajmo meden rezervni sat! Če ga nimamo, ga vzemimo kaki močnejši družini, ki ima dovolj zaloge! Močnejšo družino bomo potem laže nakrmili ko slabšo. Kadar pa primernege rezervnega sata sploh ne najdemo in je stanje kritično, si pomagamo tako, da nalijemo v sate ob gnezdu mlačno sladkorno raztopino. To bo seveda le za silo rešilo lačno žival; pozneje jo je treba še dokrmiti. Če bi čebele zaradi hladnega vremena ne jemale hrane iz pitalnikov, jim dajmo raje medenega testa kar nad gnezdo ali ob njem. Tako se bodo obdržale do toplejših dni.

Ne pozabimo zdaj pregledati prašilčkov oziroma rezervnih družinic. Te so za prezimovanje najbolj občutljive in pogosto so prav spomladi plen roparic iz sosednjih panjev, zlasti če niso močne. Prepričajmo se, ali imajo dovolj hrane in tudi zalego!

Kadar opazimo kak brezmatičen panj, ki je dovolj močan in bi ga bilo škoda združiti, mu ob toplem vremenu dodajmo rezervno družinico iz prašilčka! Teh mora imeti dober čebelar vedno nekaj. Za operacijo se odločimo takoj, ker bi nam sicer brezmatična družina propadla. Ob količkaj toplem vremenu vzemimo iz osirotelega panja štiri, po možnosti prazne sate, ostale pa postavimo tako, da nastane v levem ali desnem kotu prazen prostor, v katerega preložimo rezervno družinico iz prašilčka. Panj toplo odenimo in v nekaj dneh bo družina delala, da bo veselje! Vse skupaj je opravljeno v nekaj minutah in družinica ne bo prav nič trpela. Za temeljitejši pregled vseh čebeljih družin se bomo odločili aprila, ko bo že mnogo topleje. Konec marca lahko čebele ob kakem toplem dnevu, ko lepo izletavajo, samo bežno pregledamo zlasti glede na zalego. Včasih opazimo pri tem, da zalega ni ravna, ampak grbasta. Pokrovci so izbočeni in čebelar bo kaj hitro ugotovil.

da ima pred seboj trotovca. Matica je postala pozimi jalova ali pa se jeseni ni mogla sprašiti. Ako ima tak panj še matico, jo uničimo, grbasto zalego pa porežemo in sate dodamo drugim panjem. V praznem prostoru namestimo čez nekaj ur ali drugi dan rezervno družinico. Ako pa v panju ne bi opazili matice, potem zalegajo že čebele trotovke. Takemu panju ni več rešitve. Čebele ometemo s satovja, da se sprosijo v druge panje, izpraznjeni panj pa spredaj zapremo in ometemo iz njega še preostale čebele.

Zanimivo je, da panji, ki imajo izčrpane matice ali čebele trotovke, spomladi prav tako izletavajo kot drugi in nosijo tudi obnožino. Zato pri žrelu težko ugotovimo, da niso v redu. Pogosto pa opazimo na bradi trote, ki so precej manjši in degenerirani. To je najboljši znak, da gospodarijo v njih trotovke.

Zdaj proti koncu mesca lahko začnemo misliti na pitanje na zalego, če je v naravi dovolj obnožinske paše in je vreme ugodno. Pripravimo pravočasno medeno testo, da bo že vlečano, če smo se odločili, da bomo krmili z njim. Letos nam obetajo dobro letino, zato le glejmo, da bomo imeli močne družine! Samo s takimi bomo lahko temeljito izkoristili paše in imeli uspehe.

Kdor je zazimil jeseni mlade čebele, ta spomladi sploh ne bo imel mrtvic. Če jih je kaj morda bilo, so jih čebele same odnesle iz panjev. Kadar pa bi opazili nenormalno veliko število mrtvic, takrat je po sredi najbrž kaka bolezen. Pošljimo mrtve čebele takoj v pregled! Prav pa je, da damo spomladi pregledati mrtvice iz vseh panjev. Tako se najbolje zavarujemo proti kužnim boleznim, ki nam lahko prav hitro oslabe ali celo uničijo vse čebelje družine. Bolje je boleznim preprečevati kot pa zdraviti.

Z občnega zbora čebelarke družine v Dobovi. (Glej dopis na str. 47!)

ALI JE KAKŠNA ZVEZA MED POČRNELOSTJO IN SENOTAJNOZO ČEBEL

I. N.

V lanskem letniku Slovenskega čebelarja smo imeli na strani 114 in 158 priliko izpopolniti svoje znanje glede počrnelosti čebel. Da bo stvar jasnejša, hočem na kratko omeniti posamezne vzroke tega pojava.

Tako n. pr. najdemo v nekaterih panjih skozi vse leto določen odstotek blešče črnih čebel. Če vzamemo s čebelami zaseden sat iz panja, nam pogled nehote obvisi na njih. Na videz so nekoliko manjše od svojih sivih sestric. Morda je to res, ali pa se nam samo tako dozdeva, saj vemo za prevare očesa, ki lahko nastajajo zaradi različnih barv. V tem primeru se počrnele čebele ponašajo prav tako kakor njihove sive družice. Najbrž so to starejše, že izrabljene čebele, ki so jim štete ure življenja.

Kadar pokladamo panjem izdatnejše količine sladkorne raztopine, postane mnogo čebel črnih. Če namreč čebele dobro primejo, zasedejo v strnjenih gručah prostor med gnezdom in pitalnikom. Tako si zagotove dostop do hrane celo ob nekoliko hladnejšem vremenu. Preko tega živega mostu prehajajo nabiralke iz gnezda v pitalnik in spet nazaj. Ali predajajo tudi tiste čebele, ki sestavljajo most, če se smem tako izraziti, hrano iz ust v usta, ne vem. V živahnem vrvežu, ki nastane v panju med jemanjem raztopine, si čebele zamažejo z njo svoja telesca. Ko se kasneje medsebojno očistijo, se zaradi trenja njih dlavičice odkrhnejo in črne čebele so tukaj.

Da so roparice po večini črne, je splošno znano. Dlavičice jim izpadajo zaradi bojev, ki jih vodijo z drugimi čebelami ob priliki roparskega napada na njih panje.

Počrnelosti zlasti v zadnjih dveh primerih torej ne povzroča bolezen, temveč je posledica nekih vnanjih vplivov, predvsem izrednih in nenaravnih načinov pridobivanja hrane.

Nič novega ne bom povedal, če omenim znano preganjanje črnih čebel na bradah nekaterih panjev. Opazimo ga največkrat že spomladi, proti poletju pa se stopnjuje. Črnih izgnank je čedalje več na bradah. Zlasti mnogo jih je v tistem času, ko sonce toplo obseva pročelja panjev. To je eno. Drugo pa je množično odmiranje teh čebel. Nekateri strokovnjaki mislijo, da temnijo in odmirajo čebele zaradi neke virusne bolezni, ki je še neraziskana. Jaz pa sem nekoliko drugačnega mnenja in to mnenje bom skušal utemeljiti v nadaljnjem delu članka.

Preteklo pomlad mi je vseh 14 družin kakor po navadi prezimilo brez vsakih izgub. Pašna obdobja so si sledila po določenem vrstnem redu, vmes pa so bili suhi časi. Prvo obnožino je nudila čebelam leska, za tem resa in iva, ki sta dali tudi nekaj nektarja. Aprila so češnje in borovnice postregle čebelam z vsem, kar so potrebovale za svoj razvoj. Med cvetenjem pravega kostanja so se spet založile z medom, še bolj pa z obnožino. Pred cvetenjem češnje in v maju sem družine krmil s sladkorjem. Učinek vsega tega je bil, da so bili panji v juniju in deloma še v juliju nabito polni čebel. V verandah so zlasti ob soparnem vremenu posedale v velikih gručah, kakor že več let nazaj ne. Hkrati pa sem opazil še nekaj drugega. Med

kostanjevo pašo, še bolj pa proti koncu julija je bilo pred čebelnjakom po tleh in po naletni deski obilo mrtvic. Ker nisem hotel, da se tam usmradijo, sem jih često pometel in odstranil. Vsak dan sem jih nabral približno dva litra. Odmiranje v večjem obsegu je trajalo kake tri tedne. Čeprav je v začetku avgusta lepo cvetela otava, je bil izlet na pašo slab. Tudi pozneje na ajdi ni bil kdo ve kaj boljši. Okoliški čebelarji, s katerimi sem imel priliko govoriti, so doživljali pri svojih čebelah isto kot jaz. Vsak je trdil, da so panji zgubili veliko živali. Kakor jaz tako tudi nihče drug ni vedel vzroka za nadnormalno odmiranje čebel. Ko pa je v Slovenskem čebelarju l. 1961 na strani 200 izšel članek F. Robida, mi ni bilo treba več ugibati. Če primerjam pojave, ki sem jih imel priložnost opazovati v svojem čebelnjaku, s pojavi, ki jih navaja tov. Robida, potem ni nobene razlike med senotajnozo in omenjenim odmiranjem črnih čebel. Kadar sem šel v jutranjih urah proti čebelnjaku, je na listju vinske trte, ki raste tam poleg, močno zašumelo. Videl sem, da so se dvignile in se spreletele muhe, ki so se prej grele na soncu. Nisem se menil zanje, kajti tedaj še nisem vedel, da so lahko škodljive čebelam. Sedaj sem prepričan, da je bilo mesto, kjer so posedale in se grele ob sončnih žarkih, najbolj primerno za njih hudobne namene.

Kadar sem pometal mrtvice izpred panjev, mi je udaril v nos smrad kot po mrhovini. Ta je bil posebno izrazit tedaj, ko sem zaradi dežja to delo zanemaril in so se poginule čebele zaradi vlage pospešeno razkrajale.

Vedno pa je bilo med mrtvicami še nekaj čebel, ki so gibale z nožicami in tipalkami, medtem ko leteti niso mogle več. Pri naravnem odmiranju zaradi starosti je potek smrtnega boja popolnoma drugačen. Čebela zleti ali zleze iz panja, pade na tla in niti ne poskusi znova vzleteti ali lesti naprej. Napravi še nekaj krčevitih gibov in življenja ni več v njej. To ne traja niti pol minute. Pri odmiranju, ki ga povzročajo zajedavci, pa je doba opešanosti od takrat, ko čebela ne more več leteti, pa do takrat, ko prenehajo poslednji znaki življenja, mnogo daljša.

Ličinka muhe senotajnije dobiva hrano za svojo rast v čebeljem telesu. Verjetno pa izloča vanj tudi svoje odpadke. Dejstvo je, da imajo čebele dobro razvit vonj. Zato zavohajo odpadke ali morda celo samo ličinko v napadenih čebelah. Te skušajo snažilke na vse mogoče načine očistiti. Da je to res, vidimo, če na bradi prerivajoče se čebele natančno opazujemo. Prav tako se obnašajo čebele v notranjosti panja.

Preteklo leto je bilo odmiranje čebel izredno močno. In to povprečno pri vseh panjih enako. Niso pa bili vidni znaki bolezni pri vseh panjih. Tako pri nekaterih ni bilo opaziti črnih in prerivajočih se čebel. Zakaj ne? Morda zato, ker nimajo vse čebelje družine enako razvitih čutov, zlasti ne voha. Take družine niso bolezni niti zaznale niti niso skušale bolnih čebel očistiti. Saj tudi v iskanju pašnih virov nekatere družine močno zaostajajo za drugimi. V takih panjih so živele okužene čebele nemoteno dalje, dokler niso popolnoma onemogle same izletele ali zlezle skozi žrelo.

Preteklo leto ni bilo gozdne paše, bila pa je bolezen, za katero velja mnenje, da jo povzročajo škodljive snovi gozdnega medu. Čebelam tudi ni primanjkovalo obnožine. Med najhujšim odmiranjem je bila več kot tretjina celic v plodišču napolnjenih s cvetnim prahom.

Zmota bi bila, če bi še naprej mislili, da tiči vzrok boleznim v strupenosti mane. Ker doslej čebel še nisem prevažal na hojevo pašo, ne morem navesti iz lastnih izkušenj dokazov za to trditev. Povzemam pa nekaj dejstev za obrazložitev te boleznim iz Slovenskega čebelarja 1961, stran 116. Tam je rečeno: »Baje lahko to bolezen takoj zavremo, če bolne panje s paše odstranimo in jih krmimo s sladkorno raztopino.« To prav gotovo govori v prid moje domneve. Če je namreč območje čebelnjaka okuženo z muhami senotajnijami, bo pač bolezen prenehala, kakor hitro prepeljemo čebele v kraj, kjer teh muh ni. Dalje beremo: »Tako so n. pr. včasih panji, ki so od gozda oddaljeni, bolj napadeni kot pa tisti, ki so razpostavljeni ob gozdnem robu ali sredi gozda.« Tudi to bo držalo, kajti muhe se verjetno rajši zadržujejo na sončnih mestih. To pa so zlasti strehe hiš in drugih poslopij. V gozdu ali na severni strani gozda je tudi poleti vedno nekoliko hladneje, čeprav je na splošno zrak topel. Pa še tole je važno: v krajih, kjer prejšnje leto ni bilo čebel ali če so tam bile, pa niso bile okužene z ličinkami senotajnije, tudi naslednje leto ne bo izgub.

Navadno rečemo, kadar odkrijemo kako bolezen, da je nova. Pa ni, kajti stara je toliko kot čebele ali le malo manj. Samo mi nismo vedeli zanjo, zato se tudi nismo znali boriti proti njej. Če pa smo si na jasnem, kakšen je škodljivec, kje živi in za kaj je najbolj občutljiv, bo obramba pred njim gotovo uspešna.

Kakor skrbe čebele za snago v panjih, tako mora tudi čebelar skrbeti za red in čistočo pred panji. Pred čebelnjakom naj bo prostor prazen in gladek, da je mogoče brez težav pomesti vse mrtvice in jih odstraniti. Najbolje je, če so tla na pročelni strani čebelnjaka betonirana. Potem se ličinke senotajnije ne bodo mogle zariti v zemljo, ko bodo izlezle iz mrtvih čebel z namenom, da si poiščejo primeren prostor za zabubljenje. Če ni betonskih tal, naj bo naletna deska pokrita s strešno lepenko, ki naj seže še dalje po tleh do širine enega metra. Torej lepenka naj bo tam, kamor po navadi padajo okužene čebele, ko ne morejo več leteti. Ob straneh in spredaj pa naj bo lepenka privihana navzgor, da ne bodo lezle čebele naprej. Če bomo v maju in juniju odstranili vse okužene čebele, potem se ne bodo mogle v juliju razviti senotajnije v takem številu kakor preteklo leto pri meni in pri drugih čebelarjih v prejšnjih časih na hojevi paši. Razen tega bi bilo treba muhe tudi loviti v bele posodice z vodo, kakor svetuje Slovenski čebelar leta 1961 na strani 201.

Jasno je, da bomo dosegli uspeh le tedaj, če bodo k tej zatiralni akciji pristopili vsi čebelarji čim širšega področja. Saj doslej ni znano, kolikšno je letalno območje senotajnije. Okužene mrtvice pa bi bilo najbolje sežgati ali zakopati vsaj meter globoko v ilovnato zemljo. Lahko bi jih stresli tudi v zaprto gnojno jamo, kajti v vodi bi se zajedavske ličinke ne mogle zabubiti. Sicer pa bi jih že poprej uničili dušičnati plini.

Da bi v bodoče vsaj nekoliko omejili množično odmiranje čebel med hojevo pašo ali v času, ki z njo sovpada, bi morali čebelarji nekoliko bolj paziti na to bolezen in o svojih izkušnjah poročati v našem glasilu. Predvsem pa bi bili k temu poklicani naši čebelarski znanstveniki. Nič ne bodo pomagali še tako moderni panji in še tako nove metode izkoriščanja čebeljih paš, če se bodo panji sredi poletja izpraznili in ostali brez pašnih čebel.

ANOMALIJE PRI ČEBELAH IN NJIH ZALEGI

DR. GRETE MAYERHOFF

Razvoj žuželk s popolno preobrazbo od jajčeca preko žrke in ličinke do odrasle živali je izredno komplicirana, dobro vsklajena vzajemnost najrazličnejših dogajanj. Na razvoj lahko deluje dolga vrsta vplivov, ki rast oblikujejo, pospešujejo in tudi ovirajo. Zato niso spački in anomalije med čebelami tako redki, kakor se splošno domneva. Znanemu švicarskemu raziskovalcu Fygu se zdi naravnost presenetljivo, da se ne pojavlja med njimi mnogo več nestvorov, ko je vendar nešteto možnosti, ki lahko motijo normalni potek razvoja.

Te nakaze pa niso vedno tako očitne, da bi jih lahko čebelar v vsakem primeru takoj ugotovil. Nekaj pojavov te vrste pač pozna, jih je doživel ali o njih vsaj slišal. To so n. pr. gluha jajčeca. Iz jajčec, ki jih je zalegla sprašena matica, se včasih ne izležejo ličinke, čeprav so v čebelji družini vsi pogoji za pravilno vzrejo naraščanja in je satje normalno, celo dobro zaleženo z jajčki. Domnevajo, da delujejo tukaj tako imenovani »letalni faktorji«, to se pravi: v matični dedni gmoti so činitelji, ki preprečujejo razvoj zarodka v jajčecu ali pa povzročajo, da ta odmre, še preden se poleže. Pojava gluhih jajčec pa je lahko kriva tudi družina.

Fyg omenja nekaj primerov, v katerih so matice zalegale sicer gluha čebelja jajčeca, toda trotovska taka, da so bila zmožna razvoja. V teh primerih so torej »letalni faktorji«, kakor vse kaže, učinkovali šele pri oplodjevanju jajčec.

Gluha je lahko tudi zalega. Lahko se sprva razvija normalno in odmre pozneje v stadiju zleknjene ličinke ali bube. Tu gre predvsem za motnje v dednih zasnovah. Fyg misli, da je taka zalega pogostejša, kot si čebelarji predstavlja, vendar jo večinoma zamenjujejo s prehlajeno zalego. Ne odmre pa vedno vsa zalega. Večje ali manjše število ličink prestane razvojno krizo in se potem normalno poleže.

Včasih najde čebelar v celicah, v katerih se čebele niso polegale, bube z glavami obrnjenimi proti dnu; v takem položaju se seveda niso mogle poleči. Pri tem se vsiljuje domneva, da je nastala motnja medtem, ko so se bube zapredale. Prenizka temperatura je pač zavrla med njihovim zapredanjem nekatere gibe. Otrpljenje jih je presenetilo že tedaj, ko so bile s svojimi glavami obrnjene proti dnu, da bi tam uporabile še zadnje kokske nitke. Tako je morda prišlo do omenjenega zvrnjenega položaja.

Poznamo tudi pohabljenе čebele. Pohabljenja se pojavljajo na vseh delih njihovega telesa in torej lahko prizadenejo vse mogoče organe. V večini primerov gre za razvojne motnje. Ali gre za dedne okvare in kako velike so, še ni povsem jasno. Nenavaden, zelo redek pojav navaja Fyg: Našel je čebelje bube, ki bi se morale vsak čas poleči. Telo jim je bilo normalno pobarvano, glave pa so bile bele. Pozneje je Fygu uspelo, da je odkril vzrok tega pojava. Zaradi motnje pri levitvi so se živalim zamašile zračnice, ki oskrbujejo s kisikom glavo, oprsje in prvi par nog. Tako je bil oviran razvoj v tem območju telesa in torej tudi tvorba pigmenta.

Razmeroma pogosto najdemo pravkar polegle čebele z zakrnelimi krili. Večinoma gre tu za okvare na bubah. Pa tudi nizke temperature lahko povzročijo zakrnelost kril. Čebele kmalu odstranijo take pohabljenke. Ko jih vržejo skozi žrelo, često obleže mrtve na bradah panjev.

Pomanjkanje hrane in preozke celice so vzrok pritlikavih čebel; te niso pohabljene ampak normalno izoblikovane, pač pa včasih zelo majhne. Pritlikave oblike zaradi pomanjkanja hrane lahko nastanejo v letih, ko je v naravi zelo malo peloda, razen tega ob hudi nose mavosti, ki navadno zelo moti delovanje krmilnih žlez. Pritlikavosti, ki nastane zaradi preozkih celic, je kriv čebelar sam, saj mora vedeti, da se vsaka ličinka pred zabubljenjem zaprede v kokon, ki ostane v celoti ali deloma po poleženju v celici. Ker se v voščjenih zibkah poleže mnogo čebel, postajajo celice vedno ožje in polegle čebele v njih vedno manjše, dokler čebelar naposled tega ne opazi. Z obnavljanjem satja izginejo pritlikave čebele.

Vsaj enkrat v letu, večinoma jeseni, pošljejo čebelarji v preiskavo črne čebele brez dlak s prošnjo, naj jim vendar pojasnimo ta pojav. V pretežnih primerih so to roparice, ki so se v bojih ob tujih žrelih sčasoma tako ogulile, da se je pokazal sicer z dlačicami pokrit temni hitin njihovega oklepa. V nekaterih primerih pa so tega krivi drugi vzroki, kakor n. pr. paša na hoji in smreki, a včasih celo zastrupitev. Vzrok je lahko tudi bolezen, ki jo Dreher imenuje »dedno počrnelost«. Zaradi motenj v dednih zasnovah nastanejo kržljave, večinoma majhne čebele brez dlačic; njihova zmogljivost je prav majhna.

Eden izmed najbolj čudnih pojavov je dvospolnost, ki je razmeroma pogosta. Njen nastanek ni težko razumeti, če smo si na jasnem, da se iz neoplojenega jajčnega jedra razvije samec, iz oplojenega pa samica. Jedro semenčice in jajčno jedro se združita v prvih treh urah, potem ko je matica celico zalegla. Če se tedaj, ko potuje jedro semenčice proti jajčnemu jedru, to potovanje za nekaj časa ustavi, se začne po treh urah jajčno jedro samostojno deliti, kar dá moško celično gradivo. Ko se pozneje ohromelo jedro semenčice le spoji s kakim delom jajčnega jedra, se v istem jajčecu pojavijo tudi žensko celično gradivo. Obe vrsti se delita naprej in tako nastanejo dvospolne čebele. Te so lahko dvostranske (bilateralne): ena podolžna polovica živali je ženska, druga moška, prečne (transverzalne): sprednji del živali pripada drugemu spolu kakor zadnji, trebušnohrbtne (frontalne): trebušni del je spolno različen od hrbtne, ali mešane (mozaične), pri katerih so ženski in moški elementi neredno porazdeljeni po vsem telesu, vendar so vedno ostro razmejeni.

Vsem tukaj opisanim dvospolnim oblikam so dali ime ginandri (tudi ginandromorfi). Tvorba ginandrov je dokaj pogosto posledica zunanjih vplivov, n. pr. nizke temperature, ki more premik spermijevega jedra za nekaj časa zavreti. Ginandre je mogoče celo umetno izsiliti, če jajčecam, takoj ko so bila poležena, znižamo temperaturo. Lahko pa so ginandri tudi dednega izvora.

Pri maticah so ginandri redki. Fyg opisuje žival, ki je imela trotjavo glavo, toda zadek matičen z dobro izoblikovanimi jajčniki.

Iz Leipziger Bienenzeitung prevedel S. R.

ORIENTACIJSKE SPOSOBNOSTI ČEBEL

LEOPOLD ZOR

Sonce ni le vir življenja vsem živim bitjem, ampak ga uporabljajo tako kot ljudje tudi mnoge živali za orientacijo. Človeku, ki hoče iti v neznani pokrajini na neko drugo, ne preveč oddaljeno mesto, ki ni vidno od izhodišča, navadno pokažemo smer, v katero naj gre. Da se ne zgubi, mora paziti le na to, da obdrži na tem kratkem potovanju glede na sonce vedno isti kot. Tedaj je njegova pot premočrtna. Tako ravnanje je znano pri mnogih živalih in so ga najprej opazili pri nekaterih mravljah. Če gre mravlja iz svojega gnezda na poizvedovalni pohod, pazi na to, da se premika v določnem kotu k soncu in je zato njena pot premočrtna. Da se pri potovanju resnično ravna po soncu, nam potrdi naslednji poskus: Če vračajočo se mravljo zasenčimo z zaslonom in ji istočasno v zrcalu pokažemo sonce z nasprotni strani, se takoj obrne in gre v nasprotni smeri.

Za daljši čas pa ta metoda ni uporabna, kajti sonce menja položaj na nebu. Če mornarji ne bi vedeli, da je sonce zjutraj na vzhodu, popoldne na jugu in zvečer na zahodu, bi se na odprtem morju vozili v krogu. Zares presenetljivo dejstvo je, da znajo tudi čebele uporabljati sonce kot kompas, medtem ko upoštevajo hkrati njegov položaj na nebu in dnevni čas. Potemtakem imajo dobro razvit čut za čas.

Na krmišču, ki je od opazovalnega panja oddaljeno 200 m proti zahodu, krmimo 25—30 zaznamovanih čebel od jutra do večera s sladkorno vodo: podlago nekoliko odišavimo, na primer s sivkinim oljem. Po nekaj dneh panj zapremo zgodaj zjutraj in ga prenesemo v drugo, več kilometrov oddaljeno pokrajino. V razdaljah 200 m od panja proti zahodu, vzhodu, severu in jugu postavimo štiri enake krmilne hišice s sladkorno vodo in sivkinim oljem. Pri vsaki je opazovalec, ki takoj ujame čebelo, ko se spusti na mizico. Čebele nimajo v tej tuji pokrajini nobenega porabnega oporišča, da bi jo ubrale v priučeno nebesno smer (to je proti zahodu). Tudi panj obrnemo drugače: prej proti vzhodu usmerjeno žrelo gleda zdaj proti jugu. Kljub temu se spusti kmalu nekaj zaznamovanih čebel in polagoma večina na zahodno krmilno mizico, medtem ko se jih le malo zmoti in leti v ostale tri smeri. Ker so pri iskanju krmišča tudi v tuji pokrajini krenile v priučeno smer, so se morale ravnati po soncu. Toda stvar le ni tako preprosta. Saj je bilo sonce ob njihovih zadnjih nabiralnih poletih prejšnjega večera na zahodu, med poskusom zjutraj pa je bilo na vzhodu; torej so čebele upoštevale njegov dnevni tek.

Ta poskus uspe tudi pri časovno mnogo krajšem privajanju čebel na krmišče. Opazovalni panj so lepega poletnega dne postavili na primerno mesto in šele popoldne odprli žrelo. Krmišče je bilo 180 m severozahodno od panja. Od tretje do četrte ure popoldne so na njem zaznamovali 42 čebel in jih tu krmili do osme ure zvečer. Naslednje jutro je stal panj že 23 km daleč na obrežju nekega jezera v popolnoma drugačni pokrajini. Od 42 zaznamovanih in krmljenih čebel jih je 15 prišlo dopoldne na zahodno krmišče, po dve na severno in južno, a nobena na vzhodno. Večina čebel je bila tam že zjutraj med 7. in 8. uro. Ni se jim torej bilo treba prepričati, da imajo pri

poletu k zahodnemu krmišču sonce zjutraj za seboj, zvečer pa pred seboj. S stanjem sonca so ob vsaki uri tako seznanjene, da najdejo smer h krmišču, ki so si jo vtisnile v spomin zvečer po nebesnem kompasu, tudi pri drugačni jutranji legi sonca.

Ali je čebelam to »znanje« prirojeno, dedno zasidrano v milijone let stari tradiciji njihovega rodu? Povprašajmo o tem čebele same! Imejmo mlade čebele v nekem temnem zaprtem prostoru (na primer v kleti), kjer nimajo možnosti, da bi opazovale stanje sonca; potem jih prenesimo na prosto in takoj zdresirajmo na eno izmed nebesnih smeri! Če jih naslednji dan premestimo v nepoznano okolico, odpovedo in niso več sposobne, da bi priučeno nebesno smer zopet našle. To so zmožne storiti šele potem, ko so se v nekaj dneh med prostim izlétavanjem dodobra seznanile z dnevnim gibanjem sonca. To pa je zelo modra poteza narave. Kajti pot sonca se spreminja z letnimi časi in tudi ni enaka v različnih zemljepisnih širinah. Krilata bitja se razmeroma hitro razširjajo po zemlji. Zato bi bila toga, dedno utrjena vezava na sončne razmere v enem samem kraju zemlje zanje neugodna. Tako bi čebele pri prevažanju z ene zemljine na drugo, ki sedaj ne povzroča težav, zašle v veliko zmešnjavo, ker se tem novim razmeram ne bi mogle prilagoditi. Čebelarju je samo v korist, da se more vsaka čebela priučiti teku sonca po krajevnih razmerah.

O izredni nadarjenosti malih astronomk nas pouči naslednji poskus: Čebeljo družino držimo vse dopoldne v kleti in ji pustimo, da izletava več dni le popoldne. Tako so mlade čebele lahko opazovale zgolj popoldanski tek sonca. Potem so jih v neki tuji pokrajini popoldne zdresirali na določeno nebesno smer, prihodnjega jutra pa so jih znova prenesli v drugo pokrajino; letele so v smer, na katero so jih zdresirali. Iz tega sledi, da so iz popoldanskega sončnega gibanja same dojele celotni dnevni tek sonca. Vidimo, da jih je narava prav za to življenjsko važno priučevanje posebno obdarila. In pri tem ima prav gotovo dedno izročilo iz preteklih pokolenj precej svojih prstov vmes.

Luna in lešketajoče se zvezde (na primer Severnica), po katerih so se orientirali starodavni pomorščaki, ne povedo čebelam ničesar, ker so dnevne živali in ostanejo ponoči doma. Podnevi pa jim ni kos noben krmar, zakaj njihove oči spoznajo celo polarizirano svetlobo in njeno nihajno smer. Polarizirana svetloba v naravi ni redka; bogato je z njo modro nebo. Če je sonce zakrito z goro ali drugače, zadostuje čebelam že majhen košček modrega neba, da se po polarizirani svetlobi s prav tako gotovostjo znajdejo kot ob pogledu na sonce samo. Le pri strnjeni odeji oblakov odpove ta način orientacije, kajti svetloba oblakov je v nasprotju s svetlobo neba nepolarizirana.

Ker se čebele ravnaajo tako po soncu in od njega odvisni polarizirani nebesni svetlobi, kakor tudi po oporiščih na zemlji, nastane vprašanje, kateri od obeh načinov orientiranja je zanje večjega pomena oziroma, kdaj se odločijo za enega ali drugega. Odgovor nam bodo zopet dali poskusi. Ob nekem od severa proti jugu potekajočem gozdnem robu, vzdolž katerega se je razprostiral velik travnik, so namestili panj, južno od njega pa krmišče, na katerega je prihajala zaznamovana gruča čebel. Drugo jutro so družino prenesli v oddaljeno, neznano pokrajino in jo postavili ob zelo

podobnem gozdnem robu, ki pa se je vlekel v zahodno-vzhodni smeri. Ali se bodo čebele v tem primeru ravnale po nebesnem kompasu in letele proti jugu na polje, ali pa jih bo zvalil gozdni rob, ki so ga imele prejšnji dan pri poletih vedno na desni strani, in bodo letele proti zahodu? Rezultat je bil tak, da se je pretežna večina držala gozdnega roba in ne nebesnega kompasa. Podobno je uspel drugi poskus, pri katerem je bila pot čebel od panja h krmišču 60 m oddaljena od gozdnega roba in z njim vzporedna. Ko pa je bil pri tretjem poskusu gozd 210 m oddaljen, je bil ta kot zemeljski kaži-pot preneznaten in je zmagalo sonce; zato so čebele letele proti jugu na polje. Iz tega razberemo, da sta si zemlja in nebo velikokrat v konkurenci, da enkrat zмага sonce, drugič zemlja in da je to odvisno od tega, kateri od obeh je močnejši in kateri z večjo silo pritegne naša krilata bitja. — Kot bližnji gozd so tudi ceste ali bregovi rek odlični kaži-poti, medtem ko posamezno drevo na čebelji poti v konkurenci z nebom ne pride v poštev.

(Po Frischu)

SAVINJSKI ČEBELARJI IN ČASOPISNA RACA

VLADO MARTELANC

V našem glasilu je leta 1960 v 9. in 10. številki izšel moj članek »Ali je naš sedanji način čebelarjenja res na razpotju«. V njem sem zajel problematiko v zvezi s panjskimi sistemi in obravnaval situacijo, ki bi nastala s preusmeritvijo naših čebelarjev od standardnega AŽ-panja k drugemu panjskemu sistemu. Hkrati sem grajal pisanje naših dnevnikov, ki prinašajo včasih zelo neradne in vse prej kot objektivne članke iz čebelarstva.

V letošnji 1. številki Slovenskega čebelarja je izšel izpod peresa Ivana Raka članek z naslovom »Dajmo besedo slovenskemu čebelarju«, v katerem se člankar zaletava v neki odstavek iz mojega, zgoraj navedenega članka. Ker je v njegovem članku mnogo nelogičnosti, ga je težko obravnavati, a ker je izpad na moja, pred poldrugim letom objavljena izvajanja brez vsake osnove, sem primoran v svojo obrambo napisati nekaj besed.

Polemika je nastala predvsem zaradi članka »Čebele so dobile zaupnico«, ki je izšel v dnevniku »Delo« dne 27. januarja 1960. Člankar »Dela« omenja med drugim snujoči se čebelarski obrat pri drevesnici Mirošan in njegovo lepo proizvajalno možnost, ki naj bi bila utemeljena s podatki čebelarjev (katerih in od kod, ni povedano), češ da je bil povprečni pridelek medu v zadnjih 25 letih v nekaterih delih celjskega okraja 25–50 kg na panj, in to predvsem v gozdnih iglavcev, ki obkrožajo Savinjsko dolino. Načeloma mi daje člankar prav, ko kritiziram pretiravanje, vendar mi v naslednjih odstavkih protislovno očita, da spreminjam smisel člankov, poglobljam mržnjo med čebelarji in jih preračunano zavajam v zmoto.

Za kaj pravzaprav gre? Samo za tisti povprečni donos od 25–50 kg, ki je naveden v članku »Dela« z dne 27. januarja 1961. S tovarišem Rakom sva si edina, da je to »časopisna raca«, zanimivo pa je, da te race ne obsoja preveč, češ da je »Delo« dnevnik, ki bi mu bila kaka taka potegavščina

celo dovoljena. Jaz sem se iz te časopisne race nekoliko pošalil, ko sem dejal, da so morali savinjski čebelarji za tak obkrožujoči jih pašni »eldorado« vedeti, a so ga v škodo skupnosti zamolčali. Da bi »raco« tudi slepecu in ne samo Savinčanom pravilno predočil, sem še dobesečno zapisal: »*Toda, ker poznam savinjske čebelarje, jih česa takega težko obdolžimo in raje mislimo, da je kalkulant postavil za osnovo svojega računanja napačne številke.*«

Prepričan sem, da je večina savinjskih čebelarjev ta stavek prebrala in ga vzela na znanje edino kot strel na »raco«. Upravičeno so hudi na tistega, ki je »raco« izpustil, t. j. na člankarja v »Delu« in ne name, ki sem jo razkrinkal. O namerah pisca članka »Dajmo besedo slovenskemu čebelarju« si lahko marsikaj mislimo. Ako je zgoraj podčrtani stavek prezrl, ni razumel šale z »raco« in se spustil popolnoma neupravičeno v polemiko, ki zavzema skoro žaljiv ton. Mogoče je tudi, da je namenoma izrezal iz mojega članka nekaj teksta in ga obdelal po svoje, ne upoštevajoč zaključnega stavka. Ako je to res, potem so cilji vidni: kjerkoli članku zabiti zagozdo, da se omaje njegova strokovnost. Po vsem tem je čisto jasno, kdo spreminja smisel člankov, kdo hoče ustvariti mržnjo med menoj in savinjskimi čebelarji in kdo preračunano išče dlake v jajcu. Le zakaj se člankar huduje name, ko v isti sapi zagotavlja, da nima povprečni donos medu v Savinjski dolini prav nikake zveze z raco v »Delu«. Ali res samo zato, ker sem se jaz nad njo spotaknil? Prepričan sem nadalje, da Savinjčani prav dobro vedo, kje je Bočna in kje so južni obronki Pohorja, kadar prične gozdno medenje. Kdor ni naklonjen prevažanju, pa naj ugotavlja povprečne donose medu kar med hmeljskimi koli.

Kmalu bo preteklo 30 let, odkar sem začel pisati za Slovenskega čebelarja, vendar do sedaj nisem bil primoran, poseči v tako nestrokovno polemiko. Mimogrede naj omenim, da sta moj navedeni članek obravnavali dve inozemski čebelarski reviji, in sicer Die Biene in Steierischer Imkerbote nekaj mesecev po izidu v našem listu. Znani strokovnjak Alber iz Messine, ki dobro pozna čebelarske razmere v Sloveniji, ker je nekoč sam čebelaril v naših krajih, je moj članek vseskozi pozitivno komentiral. V spominu mi je med drugim ostala njegova izjava, ki se glasi nekako takole: Slovenski narod ima staro čebelarsko tradicijo. Zato trezno presoja vse novotarije in se ne spušča v prenagljeno preorientacijo. »Pri nas,« pravi dalje, »konča mnogo dragih čebelarskih izumov po nekaj letih v ropotarnicah. Pri čebelarjih tega malega slovenskega naroda bi se mi (meni nemške čebelarje) mnogo pametnega naučili. Posebno pri prevažanju na dolge razdalje so mojstri, da jim zlepa ni para.«

Upam, da s tem citatom ne kratim ugleda našemu listu v mednarodni čebelarski javnosti, še manj pa v naši ožji domovini, kakor hudobno namiguje savinjski člankar, ko me skuša strokovno diskvalificirati zaradi mojega članka iz leta 1960.

Opomba uredništva: Objavljamo zgornji članek kot odgovor na izpad tovariša Raka. Ker pa ne želimo, da bi se pričkanje o 25–30 kilogramskem povprečnem donosu medu, ki naj bi ga po pisanju »Dela« z dne 27. I. 1960 dosegli savinjski čebelarji v zadnjih 25 letih predvsem s prevažanjem čebel v obrobne gozbove, razvilo v abderitsko pravdo za oslovo senco, zaključujemo to debato. Nadaljevanje članka »Dajmo besedo slovenskemu čebelarju«, bo izšlo v naslednji številki.

NAS 100 LETNIK

Za vedno je zapustil naše vrste čebelarji veteran IVAN KOLAR, ko sta mu manjkala še ne dva polna mesca, da bi slavil svoj stoti rojstni dan.

Jubilant se je rodil na sam Božič leta 1861 v Postojni. Ko je slekel »suk-njo belo«, se je udinjal pri takratni Južni železnici in služboval kot nadzornik proge v Ilirski Bistrici, Planini, Ptuj in nazadnje na Rakeku. Po 43 letih službe je bil leta 1927 upokojen. Kot upokojenec je še polnih 34 let preživel v Ljubljani. Vzgojil je pet otrok, od katerih je sin zdravnik žrtvoval svoje življenje v borbi proti okupatorju. Ivan Kolar pa ni bil samo skrben družinski oče in vzoren železniški uslužbenec, temveč tudi velik prijatelj narode, gojitelj cvetja in pravi oboževalec čebel.

Čebelarji bi rad začel že na svojem prvem službenem mestu v Trnovem pri Ilirski Bistrici, toda tamkajšnje razmere niso bile primerne za čebelarjenje. Čebelarstva žilica mu je začela resno utripati šele nekaj let kasneje na Rakeku. Zanimivo je, kako je prišel do prvih čebel.

Njegov prijatelj in stanovski tovariš Anton Čič je zapustil ob italijanski okupaciji leta 1918 Postojno in se preselil v Maribor, svoje čebele pa je pustil v oskrbi železniškega čuvaja na Ravberkomandi. Čez tri leta potem je poprosil Čič Kolarja, naj mu pomaga prepeljati čebele tostran meje. Tedaj je železniška postaja Rakek dovažala pitno vodo železniškim čuvajnicam, med njimi tudi oni na Ravberkomandi. Kolar je izkoristil to priložnost in prepeljal s progovnim vozičkom Čičeve panje v čebrih srečno preko meje. Čič mu je podaril iz hvaležnosti kranjič čebel, ko pa je videl, kakšno veselje mu je s tem napravil, mu je podaril še enega, češ da ne bo enemu samemu »preveč dolg čas«. S tema kranjičema je začel Kolar čebelariti. Pri tem se je ravnal po izkušnjah starejših čebelarjev in navodilih »Umnega čebelarja«, kakor tudi Slovenskega čebelarja. V nekaj letih je pomnožil svoje skromno čebelarstvo, zgradil na Rakeku čebelnjak za 15 panjev in si

postavil zasilni čebelnjak na železniški postaji v Planini. Ob upokojitvi leta 1927 je preselil svoje čebelarstvo v Ljubljano. Tam je stalno prevažal čebele na hojevo (Planina) in ajdovo pašo (štajerska pasišča). S čebelarjenjem je prenehal šele pred štirimi leti, ko ni bil več kos naporom prevažanja in ker mu je opešal vid tako močno, da ni več razložil matice od čebel. Ob ločitvi od svojih ljubljensk je želel le to, da bi jim bil tudi novi gospodar tako srčno vdan, kot jim je bil on.

Odkar in dokler je čebelaril, je bil član nekdanjega Čebelarskega društva in kasnejše Zveze čebelarskih zadrug oziroma društev, v Železničarski čebelarski zadrugi, pa je bil član upravnega odbora ves čas njenega obstoja.

Ko smo zbirali te podatke za dostojno proslavo njegovega stoletnega jubileja, nismo niti pomislili, da bi se slavnostni članek za Slovenskega čebelarja utegnil spremeniti v osmrtnico. V začetku oktobra je bela žena nenadoma odpoklicala našega slavljenca in pretrgala dolgo nit njegovega življenja. Pokopali smo ga na ljubljanskem pokopališču.

Naj ti bo, dragi Ivan, lahka domača gruda!

F. Robida

FRANC KLOBASA

Lansko leto 10. avgusta nas je zapustil v 71. letu starosti ugledni član našega društva Franc Klobasa iz Očeslavce pri Gornji Radgoni. Že v svoji mladosti je vzljubil čebele in imel z njimi veliko veselje. V vrtu zraven vzorno urejene kmečke hiše si je pokojnik postavil lep čebelnjak, pri katerem je prebil ves svoj prosti čas. Čeravno je bil kot posestnik precej zaposlen z raznimi kmečkimi deli, je zmeraj našel čas za svoje varovanke. Franc je bil odkrit značaj. Nikdar mu ni zmanjkalo dobre volje in ravno tako ne »medene žganjice«, s katero je rad postregel. Zelo rad je pripovedoval, kako je v mladih letih trgoval z vinom in lesom, in da je bil to njegov najpriljubljenejši poklic.

Dragega pokojnika bomo ohranili v trajnem spominu. Naj mu bo lahka domača zemlja!

IZ KOZJEGA

Tesna je kozjanska dolinica ob vznožju zelenega Bohorja, vendar lepa in mična, saj se po njej pretakata mleko in med. Da tu ne manjka mleka, nam povedo številni vrči z mlekom, ki stojе vsako jutro ob cesti in čakajo na odvoz. Da je tu med doma, pa so priče naši čebelarji, ki so organizirani v čebelarški družini. V nedeljo 3. decembra 1961 so se že ob osmih zjutraj zbrali v Kozjem, da bi pregledali svoje delo v preteklem letu in napravili načrt za naslednje leto. Občnega zbora se je udeležil tudi predsednik čebelarskega društva Celje, tov. Jožko Slander. Tovariš tajnik je bil poslovno odsoten.

Po pozdravu tov. zastopnika je predsednik tov. Spec podal izčrpno poročilo o delu upravnega odbora. Vsi odborniki so vestno opravili naloge, ki so jih prevzeli, saj družji vse le ena želja, da bi čebelarstvo vedno lepše uspevalo. Zavedajo se, da to ni v korist samo poedincem, temveč za vso Kozjansko dolino. To leto smo imeli dvoje strokovnih predavanj. Predaval je tov. Slander iz Celja ob polnoštevilmem obisku članov. Govoril nam je o spomladanskih in jesenskih opravilih ter o preprečevanju rojenja. Člani so predlagali, naj bi bilo podobno predavanje letos že v marcu in tov. predsednik je obljubil, da jim bo poslal primernega predavatelja. Pretekla medena letina je bila bolj slaba. Kaj prida medu nismo natočili, toda za na kruhek ga je le bilo in to nam daje pogum za nadaljnje čebelarjenje.

Tov. Kramer nam je po Specevem govoru prikazal stanje blagajne. Nato so sledile volitve. Stari odbor je bil razrešen dosedanjih funkcij in na željo vseh zopet potrjen. Tov. Spec, dolgoletni vodja in duša čebelarske družine, se je na vse kriplje branil predsedništva, toda želja in glas volivcev sta bila močnejša od njegovih izgovorov in tako je bil soglasno znova izvoljen. Tudi tov. Kramer je zopet prevzel blagajno in pobral članarino od oddaljenih čebelarjev. Določen je bil tudi za delegata na društvenem občnem zboru.

Tov. Slander je v svojem govoru med drugim posebno poudaril, kako važno je, da sproti odkrivamo žarišča čebeljih boleznih in jih skušamo že v kali zatreti. Priporočal je tudi knjigo Sodobno čebelarstvo in povedal razne zanimivosti iz čebelarske stroke. Tov. predsednik se je predavatelju lepo zahvalil.

Ob dobri kapljici in prigrizku smo po občnem zboru ostali še dlje časa skupaj. Pokramljali smo o naših čebelicah in težkočah, s katerimi se moramo boriti zadnja leta, pa še o matičnem mlečku in podobnih stvareh. Zborovanje smo zaključili s prijetnimi vtisi in toplo željo, da se kmalu zopet sestanemo.

IZ GORNJE RADGONE

Čebelarsko društvo Gornja Radgona je imelo redni letni občni zbor 14. januarja 1962. Obisk je bil dober. Vseh članov je sedaj 63; od tega je naročnikov na Slovenskega čebelarja 60. Naši člani čebelarijo večinoma v AŽ-panjih, delno tudi v dunajčanih, najserjih in koših. Skupno imajo 850 panjev. Med letom smo imeli 5 sestankov vsega članstva in 2 seji ožjega odbora. Na sestankih smo se pogovarjali o tekočih opravilih pri čebelah in organizacijskih problemih. Bila so tudi strokovna predavanja o rojenju, spomladanskem opravljanju čebel, prezimovanju čebel in vzreji matic. Eno predavanje je bilo združeno s filmom. To je bilo namenjeno predvsem šolskim otrokom. O predavanju so bile obveščene vse šole, da so si lahko otroci v filmu ogledali zanimivosti iz čebeljega življenja. Po šolah smo imeli tudi predavanja o čebelah, ko so pri pouku obravnavali to temo. Tako je mladina dobila večji vpogled v čebelarstvo. Vse šole so otroke obvestile in opozorile na škodljivost trganja zgodnjih spomladanskih cvetlic, zlasti ive in zvončkov. Otrokom smo predočili, da kazijo s tem lepoto narave ter delajo škodo čebelam in sadjarjem. Čebelarji so šolskim otrokom pokazali tudi praktično delo v čebelnjakih.

Društvo je z namenom, da bi odkrilo in zatrla razne kužne bolezni, pregled-

IZ DOBOVE

dalo čebelje družine v raznih čebelnjakih. Na srečo kakih bolezní ni ugotovilo. Čebelarjem, zlasti začetnikom smo vedno dopovedovali, da je nevarno kupovati že rabljene panje, satje in drugo orodje, če se prej ne prepričajo, da so čebele zdrave.

Društvo je čebelarjem priporočalo zavarovanje čebel pri DOZ-u. Precej članov prevaževavcev ima čebele zavarovane, poskušali pa bomo doseči kolektivno zavarovanje. Društvo je organiziralo prevoze čebel na Pohorje, člane pa je sproti obveščalo o pašnih razmerah. Nadalje smo organizirali skupno kuho voščin. Starejši čebelarji so nudili začetnikom pomoč in brezplačne roje. Da bi se pašne razmere zboljšale, smo sadili ivo ter vplivali na kmete, da so posejali vsaj nekaj ajde in inkarnatke. Gozdarjem smo svetovali, naj bi razen topolov, ki čebelam niso koristni, sadili pajesen, javor in druga medovitva drevesa, ter pri njih naleteli na razumevanje.

Društvo je tudi izdelalo pašni kataster. Največ čebel pride na posamezni kvadratni kilometer v krajih ob Muri. Imeli smo štiri opazovalne panje na tehtnici. Dovolili smo dovoz čebel na akacijo v Radence. Razpravljali smo na sestankih o AZ-panju in amerikancu. Naši člani so mnenja, da ima vsak svoje prednosti, ki pa jih ni mogoče združiti v enem panju. Sicer pa da je AZ-panj za naše pašne razmere dovolj prostoren. Zato najbrž z amerikanci ne bomo dosegli večjega donosa. Društvo ima tudi svoje točilo, ki ga proti plačilu 10 din od panja posojamo manjšim čebelarjem.

20-letnico vstaje naših narodov in mednarodni dan čebele smo proslavili s čebelarско razstavo. To je bila prva taka prireditve v Gornji Radgoni. Razstava je prikazala zgodovinski razvoj čebelarjenja na našem terenu od košev preko dunajčanov in najserjev tja do AZ-panjev. Razstavili smo tudi med, ki je bil naprodaj. Da bi prikazali važnost čebel pri oplajanju sadnega drevja, smo razstavili lepo in slabo razvite plodove. Prvi so nastali s sodelovanjem čebel, drugi brez njih. Okraj Murska Sobota in nekatera podjetja iz Gornje Radgone so prispevala k stroškom razstave primerne zneske. Razstava je bila zelo lična. Glavna zasluga, da je tako dobro uspela, pripada nedvomno tajniku našega društva, tov. Dušanu Mercini.

Anton Novak

Čebelarska družina Dobova je izbrala za kraj svojega letošnjega občnega zbora dom čebelarja tov. Vranetiča v vasi Bojsno pri Zupelovcu. Čebelarsko društvo Krško, katere član je družina, je zastopal tov. Dular. Ta je navzoče pozdravil v imenu društva in jim zaželel čim več uspeha pri nadaljnjem delu za napredek čebelarstva. Po nagovoru predsednika tov. Vadnala, ki vodi organizirane čebelarje na tem področju že 50 let, ter po poročilih tajnika, blagajnika in nadzorstva so zborovalci pri volitvi novega vodstva družine izbrali z majhno dopolnilno izjemo skoro vse stare odbornike. Tov. blagajnik je izkoristil priliko in pobral članarino. Sedaj ima družina 52 članov. Z uspehim zborovanjem smo bili vsi zadovoljni. Udeležile so se ga tudi žene mnogih izmed navzočih, kar najlepše pokaže fotografska slika, ki je bila posneta pred čebelnjakom tovariša Vranetiča. Po zborovanju se je razvila prijetna zabava. K dobremu razpoloženju je mnogo pripomogel naš gostitelj Vranetič s svojo harmoniko. Ob čebelarskih pomenkih, dobri zakuski in petju narodnih pesmi se je približal mrak. Razšli smo se z mnogimi pobudami v sreih. (Fotografija udeležencev občnega zbora je objavljena na str. 35.)

F. V.

IZ SELNICE OB DRAVI

Občni zbor čebelarske družine Selnica ob Dravi je bil 5. decembra 1961. Udeležba članov ni bila zadovoljiva, čeprav je bila lepa jesenska nedelja. Zaradi bolezní je bil odsoten tudi predsednik družine in zato je vodil zborovanje tovariš tajnik Lovrenčič. Ta je pozdravil zborovalce, še posebej pa delegata čebelarskega društva Maribor, tov. Blažina in zastopnika Kmetijske zadruge Selnica, tov. Volmajerja. Nato je prikazal celotno delo naše družine v letu 1961. Pripomnil je, da imamo še mnogo nevlanjenih čebelarjev, ki jih bo treba pritegniti k delu v naši organizaciji. Tovariš gospodar je potem kratko opisal preteklo čebelarsko letino. Leta 1961 ni bilo za čebelarje ugodno. Mesca marec in april sta bila zelo suha, skoraj brez padavin. Deževalo je v obeh mescih komaj 57 ur, vetrovno pa je bilo 180 ur, kar je zelo slabo vplivalo na medenje. Ker je bila zgodna pomlad, je konec

aprila skoraj vse odcvetelo in čebele niso mogle pridobiti večje količine nektarja. Mesca maja in deloma junija pa je bilo vreme hladno in deževno; zato tudi tedaj ni bilo izdatnejše bere. Konec junija je hoja nekajkrat zamedila, zaradi hlada in dežja pa je kaj kmalu popolnoma odpovedala. Nič bolje ni bilo ob cvetenju kostanja in ajde. S tema dvema pašama kmalu ne bomo mogli več resno računati, ker kostanj močno izsekavajo, ajde pa vsako leto manj sejejo. Bruto donos v letu 1961 je bil 26,24 kg, poraba 16,26 kg, čisti donos pa 9,98 kg. Tako je bil kljub neugodnim razmeram vsaj nekoliko poplačan trud čebelarja, pod pogojem seveda, če je imel zdrave in dovolj močne čebelje družine.

V svojem nadaljnjem poročilu se je dotaknil gospodar nekaterih organizacijskih problemov. Člani ne kažejo pravega razumevanja za skupno delo v čebelarstvu. Pritožujejo se, da je sladkor za krmljenje čebel predrag in da nimajo nobenih koristi od organizacije. Za strokovno glasilo se ne navdušujejo, čeprav jim nudi mnogo zanimivega branja. V kuho prinašajo le malo vosčin, kljub temu da je cena za kuhanje zelo nizka, komaj 80 din za kg. Letos je bilo veliko povpraševanje po satnicah, ker je bilo mnogo rojev. Satnice niso bile najboljše izdelane; zlasti celice so bile premalo jasno odtisnjene. Vlili so jih v Polskavi na ročni stiskalnici. Od Medeksa satnic nismo več naročali, ker nas je v letu 1960 z njimi pošteno opeharil. Vosku, iz katerega so jih napravili, so primešali parafin, ki je povzročil, da so jih čebele nerade sprejele, če pa so jih dopolnile v sate, so se ti podirali. S tem je bil marsikateri naš čebelar oškodovan za težke tisočake.

Blagajničarka tov. Olga Volmajerjeva, ki vodi naše blagajniške posle že od leta 1956, je prikazala v kratkih potezah sedanje gmotno stanje družine. V letu 1961 je bilo 12.482 din prebitka. Priporočala je, naj prihodnje leto nabavimo tri roje za družinski čebelnjak, tako da se bo število družin povečalo od 5 na 8. S tem so vsi zborovalci soglašali. V naslednji debati smo sklenili, da bomo napravili v bodočem letu izlet v sosednjo državo Avstrijo, in sicer v Lipnico, kjer je več zelo naprednih čebelarjev. Tedaj bomo lahko tudi ugotovili, ali je res, da prihajajo od tam v naše kraje različne čebelje bolezni.

Nazadnje se je oglasil k besedi še delegat mariborskega društva, tov. Blažin. Dal nam je primerna navodila za zboljšanje organizacije in uspešno delo v čebelarstvu. Priporočal je, naj pregledamo čebele pri vseh čebelarjih in poskušamo odkriti morebitne bolezni v našem okolišu.

Po razrešitvi starega odbora smo izvolili novi odbor, ki pa je ostal domala neizpremenjen. Tov. tajnik Lovrenčič se je v imenu čebelarstva zahvalil delegatu, tov. Blažinu, za njegove napotke in nato zaključil uspeli občni zbor.

Marko Burja

IZ ILIRSKÉ BISTRICE

Čebelarstvo Ilirska Bistrica je lansko leto ustanovilo čebelarstvo družino v Knežaku. Ob ustanovitvi je imela ta 7 članov. Po zaslugi znanega čebelarja, predsednika tov. Šajna (starejšega), in tajnika tov. Kavčiča je družina pridobila večje število članov med čebelarji, ki so dotlej pripadali čebelarstvu Pivka. Sedaj šteje družina v Knežaku 16 članov.

Društvo Ilirska Bistrica je novi družini dodelila dobro pasišče v Brkinih. V letošnji pomladi je bila v tem območju prav ugodna paša na ivi in češnji. Zaradi slabega vremena je glavna paša na travnikih popolnoma odpovedala. Jeseni se je v gozdu pojavilo neznatno medenje, vendar brez posebnega haska. V tej dobi pa so dobili čebelarji na resi in drugem jesenskem cvetju kar lepo zimsko zalogo. Po Ur. l. št. 27/1961 bi imeli člani pravico nabaviti po 5 kg denaturiranega sladkorja na panj. Ker je razlika med tem in čistim sladkorjem po grosistični ceni le nekaj nad 10 din pri kg, je razumljivo, da so čebelarji obrnili žagovini hrbet ter se s tem iznebili čiščenja sladkorja in jeze.

Kot skoraj vsepovsod po Sloveniji, so tudi Notranjci slabo zaključili čebelarstvo bilanco. Mnogih se pollašča zaradi tega malodušje in obup, a stare čebelarke grče kar nekam korajžno zro v bodočnost in pravijo, da mora po taki katastrofi slediti dobra letina, ki bo poplačala trud za nekaj let nazaj in naprej. Razume se, da moramo tako letino pričakati z močnimi družinami, kajti beračija ostane beračija. Čebelarji, zato le pogumno v bodočnost! Pregovor pravi: Kdor obupa, ta podleže!

POROČILO ZA DECEMBER

Razmeroma toplo vreme konec novembra se je nadaljevalo še nekaj dni v decembru. Nato je nastopilo daljše hladno obdobje, ki se je končalo z odjugo v zadnjih dneh mesca. V primerjavi z večletnim povprečjem je bil december zelo hladen. Srednje mesečne temperature so bile povsod negativne: Od $-0,5^{\circ}\text{C}$ (Breg-Tržič, Selnica ob Dravi) do $-2,6^{\circ}\text{C}$ (Lovrenc na Pohorju). Najnižji temperaturi (-20°C) sta zabeležili opazovalnici Lovrenc na Pohorju (26. decembra) in Lovrenc na Dravskem polju (25. decembra). Absolutni maksimi so bili v začetku in na koncu mesca ter 15. decembra. Snežna odeja je bila od 4 (Rogatec) do 26 dni (Lovrenc na Dravskem polju). Prevladovali so severni vetrovi.

Čebelje družine so mirne in dobro prezimujejo. Porabile so malo hrane. Mesečni povpreček vseh naših opazovalnic je 56,8 dkg. Najmanjšo porabo je zaznamovala opazovalnica Selnica ob Dravi (20 dkg), najvišjo pa Dražgoše-Škofja Loka (90 dkg). Nekaj toplejših dni je bilo izletnih, toda največ štiri (Rogatec, Pušča-Bistra). V Lovrencu na Pohorju in Cezanjevcih niso zabeležili nobenega izletnega dneva. Opazovalec v Prosenjakovcih je opazil, da so 5. decembra čebele še prinašale obnožino.

Kraj opazovalnice	Donos ali poraba v			Skupno pridobil ali porabil dkg	Srednja mesečna toplina $^{\circ}\text{C}$	Dnevi			Sončni sij v urah
	I.	II.	III.			izletni	deževni	s snežno odejo	
	mesečni tretjini dkg								
Breg—Tržič	— 10	— 10	— 10	— 30	—0,5	2	3	17	90
Dražgoše—Šk. Loka	— 50	— 30	— 30	— 90	—3,5	1	10	24	70
Zerovnica—Postojna	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rogatec	— 20	—	— 10	— 30	—1,8	4	3	4	40
Lovrenc na Poh.	— 30	— 30	— 15	— 75	—2,6	—	2	20	28
Selnica ob Dravi	— 10	— 5	— 5	— 20	—0,5	3	3	10	90
Lovrenc na Drav. p.	— 30	— 20	— 10	— 60	—2,5	1	1	26	94
Cezanjevci—Ljutomer	— 20	— 30	—	— 50	—1,5	—	4	6	50
Bučkovci—Videm	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ob Ščavnici	— 20	— 30	— 20	— 70	—1,1	3	3	24	40
Prosenjakovci—M. Sobota	— 10	— 40	— 30	— 80	—0,8	6	3	24	80
Lendava	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Podtabor—Struge	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Svibnik—Črnomelj	— 20	— 15	— 15	— 50	—	3	2	19	54
Pušča—Bistra	— 20	— 30	— 20	— 70	—1,5	4	4	14	50
Ljubljana	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Povpreček	—	—	—	— 56,8	—	—	—	—	—

IZ UPRAVE

Ker nam mnoge čebelarke družine iz raznih razlogov še niso poslale seznamov svojih članov, smo dostavili prvo številko Slovenskega čebelarja vsem lanskim članom. Čebelarje, ki so prvo številko obdržali, vodimo kot člane tudi v tekočem letu 1962 in bodo prejeli naše glasilo še nadalje v redu. Če pa bi se od njih le kdo premislil, prosimo, da nam to z obratno pošto sporoči.

Vsa čebelarska društva, ki nam še niso poslala zapisnikov svojih občnih zborov in izpolnjenih vprašalnih pol, prosimo, da store to čimprej. Čebelarske družine pa opozarjamo, naj ne pošiljajo zapisnikov občnih zborov in vprašalnih pol Zvezi, ampak samo svojim društvom, da bodo lahko ta na njih podlagi izdelala skupna poročila za Zvezo.

Na zalogi imamo še nekaj starih letnikov Slovenskega čebelarja, ki jih želimo podariti delavnim pionirskim čebelarskim krožkom; zato prosimo, da nam javite naslove le-teh. Na zalogi imamo tudi noseimak in folbeks ter dopisnice-vabila za seje, sestanke in predavanja.

V TISKOVNI SKLAD

Slovenskega čebelarja so nadalje darovali: France Guna iz Zagorja ob Savi 500 din, Stane Zerko iz Potoške vasi 370 dinarjev, Čebelarska družina Gorica-Solkan 1450 din, Čebelarska družina Vuzenica 400 din, Miha Brce 150 din, Janez Brce 200 din, Janez Gajski 150 din in Leopold Tomše 150 din. Zadnji štirje člani pripadajo čebelarski družini Velika Dolina na Dolenjskem. Uprava se vsem darovalcem za njih naklonjenost najiskrenejše zahvaljuje.

SLOVENSKEGA ČEBELARJA

bomo jemali v vezavo do najpoznejše 15. marca t.l. Pohitite torej z oddajo, če hočete imeti zadnji letnik pravočasno vezan. Vezava bo stala 500 do 550 dinarjev za vsak letnik.

UČINEK MATIČNEGA MLEČKA

Dva priletna možakarja sta v kavarniškem razgovoru prišla tudi do matičnega mlečka. Sklenila sta, da ga bo eden izmed njiju preizkusil. Če se bo pri njem dobro izkazal, ga bo pozneje začel

uživati tudi drugi. Čez mesec dni se zopet snideta v kavarni.

»Je kakšen učinek?« vpraša tisti, ki matičnega mlečka ni užival, svojega tovariša, ki ga je medtem redno vsako jutro jemal pomešanega s strjenim medom.

»Bi rekel, da je,« mu ta odgovori.

»Kakšen pa?«

»Veš, če sem si prej kje zunaj olajšal črevesje, so na kupček, ki je ostal tam kot posledica tega olajšanja, sedale muhe, zdaj sedajo nanj pa čebele.

PRODAM

zaradi starosti 25 naseljenih AZ-panjev stare konstrukcije. Informacije pri: profesor Josip Priol, Maribor, Marčičeva 10.

PRODAM

nekaj naseljenih AZ-panjev na 10 satov in čebelnjak. Amalija Rozman, Moše 35, Smlednik.

OPOZARJAMO

na spremembo številke našega tekočega računa. Kot je označeno na drugi strani ovitka Slov. čebelarja, se ta glasi sedaj takole: 600-14/5-1077.

ZVEZA IMA NA ZALOGI

stare letnike Slovenskega čebelarja, ki jih oddaja po znižani ceni, in sicer:

nevezani letnik 1949 po	100 din
nevezane letnike 1950, 1951, 1953 in 1954 po	200 din
vezani letnik 1950/1951 v eni knjigi po	400 din
nevezana letnika 1956, 1957 po	400 din
Sodobno čebelarstvo I. del	1350 din
Sodobno čebelarstvo II. del	2800 din
razglednice panjskih končnic po serije 10 razglednic v originalnem ovitku po	300 din
načrte zložljivih in stalnih čebelnjakov od 50 do 100 din	
načrt za AZ-panj	100 din

Pri večjem naročilu imajo člani znanen popust. Pri odkupu vsaj treh knjig »Sodobno čebelarstvo« 15 %, pri razglednicah od 10 do 100 serij 20 %, nad 100 serij 25 %.